

FAMILIE-/ARVERET – ORDINÆR EKSAMEN DECEMBER 2020

VIGTIG INFORMATION OM FAMILIERETSOPGAVENS TIDSFORLØB:

Til trods for opgavens forløb over tid skal den besvares, som om de nugældende regler har været gældende gennem hele hændelsesforløbet.

Opgave nr. 1

Magnus og Hilda blev gift i 2010. De boede i Magnus' villa og fik tvillinger i 2016. Magnus var pilot ved SAS, og Hilda tog sig af børn og husholdning og arbejdede fra hjemmet som havearkitekt, når familielivet og Magnus' arbejde tillod det. Magnus' månedlige nettoløn var på 60.000 kr. Han indsatte hver måned 40.000 kr. til dækning af familiens udgifter på Hildas konto og brugte resten på dyrt tøj. Da hans bil i januar 2020 fik en hændelig skade, som ikke var dækket af forsikringen, ville Hilda sælge den, men på Magnus' foranledning fik hun den omlakeret, mens han fløj. Det kostede 30.000 kr., men bilens værdi steg tilsvarende. Modsat Magnus levede Hilda billigt. Derved opsparede hun fra 2010 til 2015 50.000 kr. af husholdningspengene. Beløbet brugte hun, da hun i 2015 købte et sommerhus for 900.000 kr. Hendes mor hjalp med resten ved at forære hende 100.000 kr. som fuldstændigt særeje og låne hende 750.000 kr. til købet mod at få sikkerhed i sommerhuset.

Magnus blev hjemsendt fra sit job i marts 2020 pga. corona, og stemningen i huset blev ulidelig, så Hilda tog i april 2020 børnene med i sommerhuset. Herefter ophørte Magnus med at overføre penge til Hilda, og de afholdt nu deres egne udgifter hver især. Magnus blev fyret i juni og fik straks et chaufførjob i madtildøren.dk. Han måtte nu leve billigt for at kunne betale sine udgifter, så han ville i juli 2020 stifte nyt lån med sikkerhed i villaen for at få råd til sit tidligere ekstravagante forbrug. Hilda ville ikke medvirke til at stille huset som sikkerhed for nye lån, og Magnus mente, det var ligegyldigt, da Hilda jo opholdt sig i sommerhuset.

Har Magnus ret i sin antagelse?

Hildas havearkitektfirma blomstrede i sommeren 2020, og hun købte en bil. Hun havde fortsat med at spare op af husholdningspengene, frem til hun flyttede ud i sommerhuset, og det var blevet til en opsparing på 40.000 kr. i perioden fra 2015 til februar 2020. I 2018 havde hun desuden vundet 200.000 kr. i lotto. Hun brugte lottogevinsten og de 40.000 kr. fra opsparingen til isolering i sommerhuset, der steg i værdi med 240.000 kr. Hun anmodede i juli Familieretshuset om at få Magnus sat i bidrag til deres to børn, mens Magnus krævede de opsparede husholdningsudgifter på i alt 90.000 kr. tilbagebetalt. Dette nægtede Hilda, og Magnus optog i stedet kviklån. I oktober 2020 opdagede Hilda, at Magnus var blevet dømt for forsættelig vold mod den nye nabos 14-årige søn i maj 2020. Hilda indgav begæring om separation, som blev modtaget i Familieretshuset d. 31. oktober, og separationen blev bevilget d. 12. december.

Kunne hun i stedet være blevet skilt straks mod Magnus' ønske?

Magnus blev af Familieretshuset pålagt at betale i alt 2.000 kr. om måneden i børnebidrag til parrets to børn med virkning fra 1. august 2020, og forfaldsdag hver den 1. i måneden, første gang d. 1. august, men Magnus betalte ikke. Deres bo blev gjort endeligt op d. 15. december 2020. Hildas bil var da 120.000 kr. værd, sommerhuset var 1.200.000 kr. værd, og lånet til Hildas mor var ikke betalt. Hilda havde udført arbejde for 100.000 kr. i oktober, som ville blive betalt 21. december. Villaen var 2,5 mio. kr. værd, og der var lån med sikkerhed i den for 1 mio. kr. Magnus havde optaget kviklån for 30.000 kr. pr. måned, første gang 1. juli og sidste gang 1. december, pengene var brugt på forbrug. Magnus' bil var 50.000 kr. værd. Regningen for lakering af bilen var udstedt til Hilda og var ikke betalt.

Hvordan skal boet mellem dem deles, når de begge ønsker mest muligt?

Løsningsvejledning til opgave nr. 1 (familieret):

Har Magnus ret i sin antagelse?

Nej, det har han ikke. Ganske vist er der særråden i ægteskabet jf. ÆFL § 1, stk. 1, men i samme bestemmelse henvises til undtagelsen hertil i ÆFL kap. 2, og heri er § 6 af konkret interesse, da villaen er familiens helårsbolig. Det forhold at H opholder sig i sommerhuset, da familielivet går dårligt, ændrer ikke på villaens status af familiens helårsbolig, og beskyttelsen mod pantsætning gælder også efter samlivsophævelse, jf. ÆFL § 6, stk. 2. Da den desuden tilhører M som delingsformue efter ÆFL § 5, idet den ikke er omfattet af en friholdelsesgrund jf. ÆFL § 26, stk. 1, modsætningsvis, er den omfattet af rådighedsbegrænsningen i ÆFL § 6. Optagelse af nye lån kræver derfor H's samtykke. *Det forventes ikke, at den studerende forholder sig til muligheden for at få tilladelse til at disponere efter ÆFL § 7, men såfremt dette overvejes i besvarelsen, skal den studerende konkludere at det, at M ønsker at stifte gæld til at vedblive med at have et ekstravagant privatforbrug, er en rimelig grund til H's nægtelse af at give samtykke. M vil derfor ikke kunne få medhold.*

Familieret 2019, s. 196 ff., 200 og 205

Kunne hun i stedet være blevet skilt straks mod Magnus' ønske?

Ja, det kunne hun. Magnus har udøvet forsætlig vold mod et barn, og dermed er en af betingelserne i ÆL § 34, stk. 1 om forsætlig vold mod "andre børn" opfyldt.

Hilda er inden for tidsfristerne for ansøgning om skilsmisse i ÆL § 34, stk. 2, der siger, at begæringen skal indgives inden 1 år efter, at hun er blevet vidende om volden, og senest 3 år efter den er begået.

Familieret 2019, s. 76 f.

Hvordan skal boet deles, når de begge ønsker mest muligt?

Moderens særejebestemmelse:

Der er tale om en gyldig tredjemandsbestemmelse jf. ÆFL § 23, stk. 1, om fuldstændigt særeje jf. ÆFL § 12, stk. 1, nr. 2. Særejebestemmelsen er genstandsbestemt, jf. ÆFL § 12, stk. 2, nr. 1, idet den vedrører gaven fra moderen. *[Det er en grov fejl, såfremt man mener, at det kontante beløb er sumsæreje.]*

Familieret 2019, s. 137 f., 141 og 155 f.

Sommerhuset:

Sommerhuset er erhvervet for en kombination af særejemidler, delingsformuemidler og gældsoptagelse. Det følger af ÆFL § 24, stk. 1, at sommerhuset bliver brøkdelsæreje i samme forhold, som forholdet mellem de midler, der anvendes til erhvervelsen, som her er 1/3 delingsformuemidler og 2/3 særejemidler. Gælden, som optages hos moderen, har sikkerhed i sommerhuset, og følger derfor aktivets formuestatus jf. hhv. ÆFL § 29, stk. 1, 1. pkt. for delingsformueandelen og 29, stk. 2, 1. pkt. for særejeandelen.

Familieret 2019, s. 152 f., 162 og 264 ff.

Lottogevinsten og de opsparede husholdningsmidler:

De opsparende husholdningsmidler tilhører Hilda, jf. ÆFL § 4, stk. 2, da midlerne var overdraget til Hilda som forsørgelsesydelse. At hun levede sparsommeligt, når Magnus ikke var hjemme, understøtter dette. De tilhører Hildas delingsformue jf. ÆFL § 5, da de ikke er omfattet af en friholdelsesgrund, jf. ÆFL § 26, stk. 1, modsætningsvis.

Lottogevinsten tilhører, ligesom de opsparede husholdningsmidler, Hildas delingsformue jf. ÆFL § 5, da aktiverne ikke er omfattet af en friholdelsesgrund jf. ÆFL § 26, stk. 1 modsætningsvis. *En lottogevinst kan ikke friholdes på baggrund af en friholdelsesgrund, medmindre den er omfattet af særeje, enten som følge af særejebestemmelse eller surrogation. Det er ikke oplyst, fra hvilken formuesfære Hildas midler til erhvervelse af lottokuponen kom, og derfor må man falde tilbage på enten den legale formueordning (delingsformue), eller udlede formuearten af det forhold, at hun kun har genstandsbestemt særeje, der alt sammen er investeret i sommerhuset, hvorfor midlerne til erhvervelse af lottokuponen ikke kan komme derfra).* Da Hilda anvender de 240.000 kr., der tilhører delingsformuen på renovering af sommerhuset, som er brøkdels-særeje, sker der en overførsel af 2/3 af beløbet (160.000 kr.) fra delingsformuen til særejeandelen af sommerhuset. Denne overførsel medfører et reguleringskrav efter ÆFL § 38, stk. 1. Kravet kan rettes mod den samlede delingsformue og opgøres med udgangspunkt i den reduktion af delingsformuen, der sker derved, jf. ÆFL § 38, stk. 1, 2. pkt. I dette tilfælde er kravet på det fulde beløb på 160.000 kr.

Litteratur: Familieret 2019 s. 190 f. og 277.

Ophørs-, udlægs- og opgørelsestidspunkt og betydningen for boopgørelsen

Ophørstidspunktet er d. 31. oktober 2020, da Hildas begæring om skilsmisse modtages i Familieretshuset, hvorfor ægtefællernes aktiver og passiver tages med i det omfang, de er til stede ved udgangen af det døgn, jf. ÆFL § 27, stk. 1. Aktiverne er erhvervet i god tid før ophørstidspunktet. Det gælder også de krav, H har på at få betaling for arbejde udført i oktober, også selv om disse først forfalder til betaling d. 21. december.

For så vidt angår passiverne er de gældsposter, der knytter sig til villaen, sommerhuset og Magnus' bil stiftet før ophørstidspunktet.

Også de børnebidrag, der vedrører månederne august, september og oktober er forfaldet før ophørsdagen, og der inddrages derfor bidragsrestancer for i alt 6.000 kr. Disse medtages som et passiv hos Magnus, jf. ÆFL § 29, stk. 3, og fradrages i hans delingsformue, idet han ikke har aktiver, der kan friholdes fra deling. Bidragene medtages ikke som et aktiv hos Hilda, idet pengene tilkommer børnene, jf. BBL § 18, stk. 1. Bidrag for november og december måned er forfaldet efter ophørstidspunktet og er derfor boet uvedkommende.

De kviklån Magnus har stiftet frem til og med oktober, indgår ligeledes som passiver i boet, da de er stiftet før ophørstidspunktet, mens de lån, han stifter efter oktober måned, er boet uvedkommende. Der fradrages således i alt 120.000 kr. i Magnus' delingsformue i anledning af kviklånene, jf. ÆFL § 29, stk. 3.

Det følger af ÆFL § 3, at ægtefællerne ikke bliver medhæftende for hinandens gæld blot som følge af ægteskabet. Det gælder dog for udgiften til autolakering, at Hilda har bestilt og truffet aftale om lakering af Magnus' bil. Hun hæfter derfor over for autolakereren, dvs. i det ydre forhold, for den gæld der er stiftet i den forbindelse. Det fremgår klart af opgaven, at det var Magnus, der ønskede omlakeringen, og Hilda traf aftalen med autolakereren på Magnus' foranledning. Magnus hæfter således fuldt ud for betalingen i det indre forhold. Gælden fradrages i Magnus' delingsformue jf. ÆFL § 29, stk. 1, 2. pkt., da den er stiftet til forbedring eller vedligeholdelse af et delingsformueaktiv. Hilda kan påberåbe sig en analogi af ÆSKL § 56 på skiftet i anledning af denne gæld.

Aktiver og passiver medtages til deres værdi på boopgørelsestidspunktet, jf. ÆFL § 28, hvilket i denne sammenhæng betyder, at de medtages til værdien d. 15. december 2020, hvilket ikke bør give nogen problemer i denne opgave, da værdien ikke ændrer sig i perioden mellem ophør af formuefællesskabet og opgørelse af boet.

Familieret 2019, s. 57, 256 ff., 261, 265f og 267 f. og 269, note 41.

Misbrugskrav

Magnus' uhæmmede privatforbrug, som han finansierer gennem optagelse af kviklån, efter han har mistet sit job, udgør utilbørlig forringelse af delingsformuen, jf. ÆFL § 1, stk. 2. *[Man behøver ikke at nævne, at han også havde et højt privatforbrug før han mistede sit job, men gør man det, skal man være opmærksom på, at det ikke giver anledning til noget misbrugskrav, da han kunne dække sine udgifter, og ikke er forpligtet til at forbedre sin delingsformue.]* Frem til ophøret af formuefællesskabet har han stiftet forbrugsgæld på i alt 120.000 kr., der udgør en væsentlig reduktion af hans formue til skade for Hilda, der derfor kan gøre et misbrugskrav gældende jf. ÆFL § 40, stk. 1. Kravet kan gøres gældende mod den samlede delingsformue.

Familieret 2019, s. 184 ff.

Formueopgørelse/boopgørelse:

AKTIVER/PASSIVER	Hildas særeje	Hildas bodel	Magnus' bodel
Sommerhuset	800.000	400.000	
Gælden til Hildas mor	÷ 500.000	÷ 250.000	
Regninger til kunder		100.000	
Villaen			2.500.000
Lån med sikkerhed i villaen			÷1.000.000
Kviklån			÷ 120.000
Forfaldne børnebidrag			÷ 6.000
Hildas bil		120.000	
Magnus' bil			50.000
Gæld for lakering af bil			÷ 30.000
Netto	300.000	370.000	1.394.000

Boslodsberegning:

Nettodelingsformue	370.000	1.394.000
Samlet delingsgrundlag	1.764.000	
Reguleringskrav, jf. § 38	÷ 160.000	
Misbrugskrav, jf. § 40	÷ 120.000	
Til ligedeling	1.484.000	
Boslodder	742.000	742.000
	+ 120.000	+ 160.000
	= i alt 862.000	= 902.000 kr.

Magnus skal betale et boslodstilsvær på 492.000 kr. ($1.394.000 \div 902.000$ kr.) til Hilda, ligesom han stadig skylder børnebidrag, der dog ikke kan inddrives på skifte. *[Da Hilda ikke skal betale boslodstilsvær, kan hun ikke inddrive gennem modregning. Såfremt hun ønsker hjælp til at inddrive dem, kan hun anvende muligheden for forskudsvis udbetaling fra*

kommunen, men kravene i den anledning ligger uden for pensum, og forventes derfor ikke medtaget i besvarelsen]

Da Hilda ikke skal betale boslodstilsvar, har hun heller ikke mulighed for at betale den gæld, hun hæfter for i det ydre forhold for dernæst at modregne i boslodstilsvaret, og hun er derfor fuldt ud afhængig af at anvende (en analogi af) ÆSKL § 56 til at kræve, at Magnus enten betaler eller stiller sikkerhed for betaling af gælden for lakering af bilen.

Litteratur: Familieret 2019, s. 267 f., 271, note 43.

Opgave nr. 2

Håndboldspilleren Niko og negleteknikerens Kia mødte hinanden til en fest i oktober 2018, og Niko flyttede hurtigt ind hos Kia og hendes søn Ibra. Niko døde pludseligt inden en håndboldkamp i november 2020, da han blev kvalt i et stykke plastik fra en pastasalat.

I forbindelse med en håndboldtur til Qatar i 2015 blev Niko og de øvrige spillere opfordret til at oprette testamente, og Niko oprettede i den forbindelse følgende dokument:

”Jeg ejer ikke meget, men mine beskedne ejendele har en særlig betydning for dem, der også har spillet ungdomshåndbold på højt niveau. Derfor skal min søster Maria arve min signerede spillertrøje fra EM 2014, og min bror Kristian skal arve mine medaljer. Hjemmeværnet skal arve 20.000 kr. Resten fordeles efter loven.”

Niko underskrev testamentet foran sine to holdkammerater, der straks derefter nederst på dokumentet skrev henholdsvis ”Sebastian” og ”Mathias”. Nikos håndboldkarriere havde taget fart efter 2015, og ved sin død var han blevet betydeligt rigere. Han efterlod sig således en formue på 560.000 kr., herunder spillertrøjen, der havde en værdi af 5.000 kr., og medaljerne der havde en værdi af 15.000 kr.

På skiftet viste det sig, at den fornuftige vestjyde, Niko, havde taget højde for sin velstandsstigning, og i juli 2020 havde han i et notartestamente testet 200.000 kr. til FDF.

Nikos far var død i 2013, og Niko efterlod sig sin mor og sine tre søskende Kristian, Malene og Maria, hvoraf sidstnævnte var moderens særbarn. Kristian mente, at han måtte være berettiget til at udtage både spillertrøjen og medaljerne, da han som Nikos tvillingebror var hans allernærmeste og samtidig mente, at han var den klart bedste håndboldspiller i familien. Malene, der også ville have spillertrøjen, mente, at Niko måtte have skrevet forkert i testamentet, da han skrev Maria, idet Malene havde spillet flere turneringer som ungdomsspiller end Maria. Kia mente, at begge testamenter var ugyldige.

Hvordan skal arven efter Niko fordeles, når alle ønsker mest muligt? Hvem har ret til at udtage spillertrøjen og medaljerne?

Løsningsvejledning til opgave nr. 2 (arveret):

1. Arvinger efter Niko

Niko og Kia er ikke gift, og Kia er derfor ikke legal arving efter Niko, jf. AL § 9, stk. 1. Der er ikke oplysninger i opgaven om, at Niko skulle have adopteret Ibra, hvorfor han ikke har livsarvinger efter AL § 1. Hverken Kia eller Ibra er således berettigede til at tage arv efter Niko, og Nikos legale arvinger er derfor hans mor, jf. AL § 2, stk. 1, og Malene og Kristian, der træder i deres fælles faders sted, jf. AL § 2, stk. 2. Maria og Kristian er desuden testamentsarvinger (genstandslegatarer) efter det første testamente, mens Hjemmeværnet er sumlegatar efter det første testamente, og FDF er sumlegatar efter det andet testamente. Da der ikke er tvangsarvinger efter Niko, kan han testere over hele sin formue på 560.000 kr. Det vil være en fejl at beregne tvangsarv i denne opgave, da der ikke er tvangsarvinger.

Litteratur: Arveret 2018, s. 37 ff., s. 49 ff. og s. 301 f.

2. Fordelingen af arven

2.1. Indsigelsesberettigede

Det fremgår af opgaven, at alle parter ønsker mest muligt, og at Kristian, Malene og Kia alle gør indsigelser mod det første testamente, mens alene Kia gør indsigelser mod det andet testamente. Eftersom Kia ikke arver efter Niko, hvis testamenterne bortfalder, er hun slet ikke indsigelsesberettiget, jf. AL § 79. Det er derimod Kristian og Malene. Eftersom ingen af de indsigelsesberettigede arvinger gør indsigelse mod notartestamentet, er det ikke relevant at diskutere gyldigheden af dette.

2.2. Vidnetestamentets formgyldighed

Hverken Kristian eller Malene kan få medhold i deres indsigelser.

Testamentet er et gyldigt vidnetestamente, da der ikke efter AL § 64, stk. 1, 1. pkt., stilles krav om, at vidnerne skriver under med efternavn, eller at de opfylder betingelserne i AL § 64, stk. 5, jf. AL § 69 modsætningsvis, idet disse udelukkende er af instruktorsk art. Vidnerne er Nikos holdkammerater og kan derfor uden videre identificeres, hvorfor testamentet ikke kan erklæres ugyldigt med henvisning til formmangler.

2.3. Vidnetestamentets indhold

Der er intet i vidnetestamentet, der indikerer, at det er en fejl, at der er skrevet Maria og ikke Malene, og der er ingen holdepunkter i opgaven, der peger i denne retning. Det er ikke de begunstigedes håndboldmæssige bedrifter, der er afgørende for testationen, men blot det forhold, at de har spillet håndbold i deres ungdom. Testamentet kan derfor ikke erklæres ugyldigt efter AL § 76. Fordelingen af spillertrøjen til én arving og medaljerne til en anden arving er desuden så specifik, at Kristian ikke kan få medhold i sin påstand om, at det var meningen, at begge testationer skulle tilfalde ham.

2.4. Fordelingen af arven

Niko kan testere over hele sin formue, men har alene testeret over 240.000 kr. af de i alt 560.000 kr. De to testamenter er begge gyldige, og den studerende skal forholde sig til, om det første testamente er bortfaldet ved oprettelsen af det nye testamente. Der gives imidlertid ingen holdepunkter i opgaven for fortolke notartestamentet således, at det udelukker vidnetestamentet, og Niko må ud fra opgavens øvrige oplysninger antages at have været klar over, at han havde en betydeligt større formue i juli 2020 end på de 200.000 kr., han testede over til FDF. Det er derfor en fejl, hvis den studerende kommer frem til, at vidnetestamentet er bortfaldet. Derudover indeholder testamentet fra 2015 både kvalitative og kvantitative testationer modsat testamentet fra 2020.

Da der er flere penge i boet, end der er testeret over, er det ikke relevant at diskutere, hvilke legater der skal udredes først. Bemærkningen i det første testamente om, at resten skal fordeles efter loven, afklarer en evt. fortolkningstvivl om fordelingen af de boets øvrige midler.

Det vil være en fejl at diskutere fordelingen af den overskydende arv i forhold til Maria, da Maria alene arver spillertrøjen.

Det kan overvejes, om Kristian er tillagt en udlægsret til Nikos medaljer, eller om der er tale om et genstandslegat, der skal udredes forud for fordelingen af den øvrige arv. Læses testamentet i dets helhed ("Resten fordeles efter loven") bliver det klart, at genstandslegaterne skal udredes *før* de øvrige midler fordeles, hvorfor der ikke er tale om en udlægsret. Skulle den studerende komme frem til det modsatte resultat, er argumentationen afgørende for, om der kan gives point for svaret.

Når legaterne er trukket fra arven er der (560.000 kr. – 240.000 kr.) 320.000 kr. (eller 345.000 kr., hvor legatet til Kristian vurderes som en udlægsret) til deling mellem Nikos legale arvinger. Arven fordeles efter AL § 2, stk. 1 og stk. 2 med halvdelen til Nikos mor og halvdelen til Nikos fars livsarvinger. Da Maria er Nikos mors særbarn, skal arven fordeles med $\frac{1}{2}$ til Nikos mor og $\frac{1}{2}$ til Malene og Kristian, således at de hver arver $\frac{1}{4}$ af det resterende beløb.

Litteratur: Arveret 2018, s. 39., s. 47 ff.

3. Fordeling af arven

FDF	200.000 kr.
Hjemmeværnet	20.000 kr.
Nikos mor	160.000 kr.
Maria (spillertøjen)	5.000 kr.
Kristian (herunder medaljerne)	95.000 kr.
Malene	80.000 kr.
I alt:	560.000 kr.